

Aderarea României la OCDE - un pod prea îndepărtat sau suntem pe ultima sută de metri?

Discuțiile de aderare a României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE) au început în urma cu trei ani și România pare să fie printre candidații destul de avansați în procesul de admitere, cu un roadmap aprobat și opinii favorabile pe un număr semnificativ de comitete deja evaluate. Partea mai puțin bună este că termenul inițial avansat pentru finalizarea acestui proces (2026) pare mai degrabă ca nu e fezabil, cel puțin așa cum stau lucrurile la ora actuală (octombrie a.c.).

Prin urmare, sunt câteva întrebări legitime privind momentul în care România va fi admisă, pornind de la circumstanțele anului în curs, când, pentru a doua parte a acestuia, guvernul a decis să adopte măsuri fiscale destul de dure pentru reducerea deficitului bugetar. Sau, dacă și când toate condițiile de aderare vor fi îndeplinite.

OCDE reunește 38 de țări membre și promovează politici menite să ducă la creșterea bunăstării economice și sociale, definindu-se ca un forum în care acestea să colaboreze și să dezvolte soluții comune pentru diversele și complexe provocări economice și sociale cu care se confruntă. Organizația a fost înființată în 1961, ca succesor al Organizației pentru Cooperare Economică Europeană (OEEC), creată (1948) pentru a gestiona ajutoarele financiare necesare reconstrucției Europei după cel de-al Doilea Război Mondial. Printre țările membre se află majoritatea țărilor dezvoltate din lume, dar și câteva economii emergente: SUA, Canada, mai multe țări din Uniunea Europeană, Japonia, Coreea de Sud, Australia și Noua Zeelandă sunt câteva exemple. Ce avantaje au membrii OCDE și cu ce vine la pachet statutul de membru, de fapt?

În primul rând, vorbim despre accesul la un volum de date impresionant și studii economice, statistici și analize comparative care pot ajuta la o mai bună formulare a politicilor economice și sociale ale fiecărei țări membre. Mai departe, ca o consecință directă a acestei adevărate platforme de cercetare și coagulare a datelor colectate dinspre membri, OCDE reprezintă un forum pentru schimbul de idei și bune practici între guvernele țărilor membre. Apoi, membrii pot adopta mai rapid standarde internaționale în diverse domenii-cheie ale dezvoltării, cum ar fi educația, sănătatea și protecția mediului, nemaifiind nevoiți să le creeze local. Nu în ultimul rând, vorbim despre o mai mare credibilitate internațională, statutul de membru fiind perceput ca un semn de angajament față de reforme și bune practici economice și sociale. Ceea ce, nota bene, este cel puțin unul dintre „semnele” de care investitorii străini țin cont atunci când analizează oportunitățile piețelor locale.

De partea cealaltă a baricadei, nu le-am numi neapărat dezavantaje, dar este clar că a fi membru al oricărei organizații, și locale, și internaționale, vine la pachet cu obligații. Nu sunt de neglijat, înainte de toate, costurile financiare ca membru OCDE, care pot fi o povară pentru economiile mai mici, însă acestea se transformă în avantajele pe termen lung mai sus amintite.

Se adaugă regulile stricte pe care membrii trebuie să le respecte, ceea ce ar putea limita flexibilitatea în formularea planurilor economice și sociale interne. În fine, este îndebște cunoscut faptul că implementarea recomandărilor OCDE poate necesita reforme structurale interne, uneori dificile, ceea ce inevitabil va determina discuții în spațiul public. Strict financiar vorbind, costul exact al aderării la OCDE variază în funcție de dimensiunea economiei fiecărei țări și de contribuțiile stabilite de organizație, acestea fiind calculate pe baza PIB-ului fiecărei țări membre. Costurile anuale pot varia de la câteva sute de mii la câteva milioane de USD, în funcție de mărimea și capacitatea economică a țării.

Efectele aderării

Pentru că România își dorește și face tot ceea ce este necesar pentru finalizarea procesului de aderare, întrebarea care se naște este care sunt potențialele efecte bune ale aderării. Iată câteva exemple. Unul dintre cele mai tangibile efecte ca membru al OCDE ar fi scăderea dobânzilor reale la creditele externe, statutul de membru fiind perceput ca un semn de stabilitate economică și angajament față de reformele necesare. Accesul la datele și analizele economice de înaltă calitate și utilizarea lor inteligentă pot ajuta la formularea unor politici interne economice și sociale mai eficiente, bazate pe experiența celorlalți membri. Și bineînțeles, poate ajuta mult la evitarea unor greșeli și situații pe care alte țări le-au depășit cu succes.

Conform OCDE, țările cu care România concurează în prezent pentru aderare sunt Argentina, Brazilia, Bulgaria, Croația, Peru, Indonezia și Thailanda (ultimele două adăugate pe listă în 2024). România a deschis oficial discuțiile de aderare în ianuarie 2022. În iunie același an, Consiliul OCDE a adoptat roadmap-ul de aderare, pentru care România are 25 de comitete tehnice care evaluează conformitatea cu standardele OCDE. Până în prezent, România a primit aproape jumătate din opiniile tehnice/formale necesare. Mai concret, 14 din 25 de comitete au emis deja opinii favorabile.

Ce am făcut deja pentru a adera și ce mai e de făcut?

Exact ca în cazul aderării la Uniunea Europeană, înainte de a deveni membru orice țară care își exprimă oficial intenția trebuie să parcurgă un traseu și să bifeze îndeplinirea unor condiții.

Iată câteva criterii fiscale (dar sunt și altele, ne-fiscale) de îndeplinit: 1. **Respectarea standardelor OCDE** privind Exchange of Information on Request (EOIR) și Automatic Exchange of Information (AEOI), inclusiv pentru conturi financiare și crypto-active, deci **transparența fiscală**. Aici, România este parte a Global Forum pentru Transparency & Exchange of Information. 2. **Instituirea obligativității identificării beneficiarului real** (beneficial ownership) și accesul autorităților la această informație. 3. **Combaterea evaziunii fiscale și reforme BEPS**, respectiv implementarea acțiunilor OCDE/G20 pentru Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) – reguli care să prevină transferul profiturilor în jurisdicții cu taxe mici sau fără impozite, plus aplicarea pilonului intern/global minim de impozitare (global minimum tax, Pillar Two) pentru multinationale. 4. **Stabilitatea**

fiscal-bugetara și responsabilitatea bugetara, altfel spus un deficit bugetar sustenabil, sub praguri care sa asigure stabilitatea datoriei publice. Raportul „Economic Surveys: Romania 2024” arata ca deficitul a fost peste 6% din PIB în 2023, cu prognoze de îmbunătățire, dar încă mult peste tinta de 3% pentru ieșirea din procedura UE de deficit excesiv. Nivelul înregistrat în 2024 a fost 8,7%, iar perspectiva pe 2026 (între 6% și 9%, în funcție de sursa) arata un deficit care nu ar permite aderarea în acest an. 5. **Regimul impozitarii companiilor și al micro-întreprinderilor în acord cu standarde de piață**, fara distorsionari majore care pot genera evaziune sau inechitati fiscale. În raportul OCDE se mentioneaza ca România a avansat în aceasta direcție, reducând pragurile pentru regimul microîntreprinderilor. 6. **Eficiența colectarii și conformitatea fiscală**, adica adoptarea unor sisteme robuste de administrare fiscală care sa detecteze neregulile, sa reduca evaziunea, sa asigure conformitatea voluntara. 7. **Măsuri de digitalizare**, audit, controale, penalități credibile. 8. **Politici fiscale echilibrate și adoptarea lor progresiva**, cu impact social negativ minim. 9. **Sustenabilitate pe termen lung a reformelor fiscale și diminuarea potențialului impact negativ**. 10. **Proiecții pe termen mediu-lung** pentru datoria publică, riscuri fiscale, impact demografic și presiuni asupra sistemelor de pensii. De altfel, reforma pensiilor este una dintre cerintele fiscale în procesul de aderare.

Deci, mai avem: Reducerea semnificativa a deficitului bugetar pentru a se apropia de niveluri considerate sustenabile (~3% din PIB pentru Europa, dar OCDE analizeaza și în functie de circumstante). România încă este în procedura UE de deficit excesiv.

Flexibilitatea legislației fiscale în fata schimbarilor globale (în domeniul cripto, servicii digitale), consolidarea capacității administrative a ANAF pentru a implementa controale eficiente, audit, identificarea eficienta a evaziunii sunt câteva aspecte pe care încă se mai lucreaza în România. La fel, pe îmbunătățirea legislativa și practica privind transparența, accesul la informații și schimbul de informații. Criteriul privind sistemul de pensii private, cu restricționarea retragerii sumelor acumulate pentru a raspunde standardelor OCDE. Reformele în zona muncii și protecției sociale sunt și ele monitorizate.

În concluzie, este cel mai probabil ca aderarea nu va fi în 2026, dar, obiectiv vorbind, procesul avanseaza și aderarea ar putea fi în 2027.